

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 8/00

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach na neverejnom zasadnutí senátu 16. marca 2000 predbežne prerokoval podnet na začatie konania [REDACTED], bytom [REDACTED] vo veci porušenia základného práva podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní Okresného súdu v Rožňave č. 3T 140/99 a takto

r o z h o d o l :

Podnet [REDACTED] o d m i e t a.

O d ô v o d n e n i e :

Podaním z 11. februára 2000, ktoré na výzvu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) doplnil dňa 8. 3. 2000, [REDACTED] (ďalej len „podnecovateľ“) namietal porušenie základného práva podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“): Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

K tomuto porušeniu podľa neho došlo v trestnom konaní Okresného súdu v Rožňave č. 3T 140/99, kde bol poškodeným, teda osobou, ktorej bola trestným činom spôsobená majetková škoda. Hoci okresný prokurátor v obžalobe podanej proti obvinenému [REDAKOVANÉ] dňa 7. 6. 1999 pre skutok právne kvalifikovaný ako trestné činy krádeže a porušovania domovej slobody podľa § 247 ods. 1 písm. b), respektíve § 238 ods. 1a 2 Trestného zákona navrhol vykonať hlavné pojednávanie s dokazovaním, okresný súd vydal dňa 17. 6. 1999 bez jeho vykonania trestný rozkaz, aj keď pre takýto postup neboli splnené zákonné podmienky podľa § 314e Trestného poriadku. Keďže proti trestnému rozkazu nepodal prokurátor a ani obvinený odpor, nadobudol tento právoplatnosť dňa 30. 6. 1999 vo výroku o vine a treste.

Pretože podnecovateľ nesúhlasil s výškou náhrady škody, ktorá mu bola priznaná trestným rozkazom (300,- Sk), pričom so zvyškom nároku na náhradu škody bol odkázaný na konanie vo veciach občianskoprávných, podal proti nemu v zákonnej lehote odpor. Okresný súd potom vydal uznesenie, ktorým zrušil jeho sa týkajúci výrok o náhrade škody v trestnom rozkaze a s celým nárokom na náhradu škody ho odkázal na konanie o občianskoprávných veciach. Na podanie obžaloby v takomto konaní však on nemá peniaze.

Okresný súd v Rožňave mal vykonať v označenej trestnej veci hlavné pojednávanie, ktoré aj očakával. Tu by bol aj podnecovateľ predvolaný ako svedok (poškodený), vyjadril by sa k dôkazom, prípadne by niektoré tiež navrhol. Stíhaný trestný čin, ako aj jeho nárok na náhradu škody v celkovej výške 2 600,- Sk mohli byť potom náležite objasnené.

Od ústavného súdu sa domáha takého rozhodnutia, aby mu bola priznaná spôsobená škoda vo výške 2 600,- Sk na základe potvrdenia od obvodného oddelenia Policajného zboru a aby v trestnom konaní bolo nariadené hlavné pojednávanie a riadne vykonané dokazovanie.

K podaniu, ktoré označil ako „Podnet na začatie konania pre porušenie Ústavného práva“, pripojil viaceré listiny vrátane sčasti právoplatného trestného rozkazu zo 17. 6. 1999 a uznesenia z 3. augusta 1999 o odkázaní s celým nárokom na náhradu škody na konanie o občianskoprávných veciach.

II.

Podanie možno podľa jeho označenia a obsahu kvalifikovať ako podnet podľa článku 130 ods. 3 ústavy, respektíve § 18 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavný súd“).

Ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pričom zisťuje, či spĺňa formálne, tak aj obsahové náležitosti podnetu na konanie pred ústavným súdom.

Po doplnení podnetu dňa 8. 3. 2000 na základe výzvy ústavného súdu z 2. 3. 2000 tento spĺňa formálne náležitosti podľa príslušných ustanovení zákona o ústavnom súde (najmä § 20 a 50). Iná je však situácia, pokiaľ ide o jeho vecnú stránku.

Podnecovateľ namieta, že vyššie uvedeným postupom Okresného súdu v Rožňave došlo k porušeniu jeho základného práva podľa článku 48 ods. 2 ústavy. Vydaním trestného rozkazu mu nebolo umožnené, aby mohol byť prítomný na hlavnom pojednávaní a vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Osoba, do ktorej ústavne garantovaného vlastníckeho práva (článok 20 ods. 1 ústavy) bolo neoprávnene zasiahnuté trestným činom, požíva tiež trestnoprávnu ochranu vrátane práv spojených s procesným postavením poškodeného. Podľa § 43 ods. 1 Trestného poriadku poškodený má okrem iného právo uplatniť nárok na

náhradu škody, robiť návrhy na vykonanie dôkazov alebo na ich doplnenie, nazrieť do spisu a oboznámiť sa so spisom, zúčastniť sa na hlavnom pojednávaní a na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní, vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, má právo záverečnej reči a právo podávať opravné prostriedky v rozsahu vymedzenom zákonom. Tieto práva zodpovedajú článku 48 ods. 2 ústavy, v rozsahu nastolenom podnecovateľom, a sú jeho konkrétnejším rozvedením.

Článok 48 ods. 2 ústavy, keďže jeho porušenie podnecovateľ namieta v súvislosti so súdnym konaním a pretože je zaradený v siedmom oddiele ústavy nazvanom „Právo na súdnu a inú právnu ochranu“, treba vykladať aj v spojitosti s článkom 46, predovšetkým jeho odsekmi 1 a 4. Podľa odseku 1: Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa odseku 4: Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon. V zmysle článku 51 ústavy sa aj práva podľa článku 46 možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Osoba, do ktorej vlastníckeho práva bolo neoprávnené zasiahnuté trestným činom a má v trestnom konaní procesné postavenie poškodeného, sa môže ústavnej ochrany svojho práva spôsobom uvedeným v článku 48 ods. 2 ústavy (a teda osobitného základného práva) domáhať len v medziach Trestného poriadku.

Trestný poriadok vzhľadom na svoj účel (§ 1) a základné zásady trestného konania (§ 2) v rámci vyvažovania stretávajúcich sa záujmov pripúšťa v niektorých smeroch obmedzenia práv jednotlivých subjektov trestného konania vrátane poškodeného. Aj s prihliadnutím na rozdelenie procesných funkcií na hlavné (obžaloba, obhajoba a rozhodovanie veci) a vedľajšie (náhrada škody a zhabanie veci) dochádza k tomu napríklad pri konaní pred samosudcom v prípade vydania trestného rozkazu.

Podľa § 314a ods. 1) Trestného poriadku: Samosudca vykonáva konanie o trestných činoch, na ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje päť rokov. Podľa § 314e ods. 1) Trestného poriadku: Samosudca môže bez prejednávania veci na hlavnom pojednávaní vydať trestný rozkaz, ak je skutkový stav spoľahlivo preukázaný zadováženými dôkazmi. Proti výroku o náhrade škody, ktorým bola priznaná náhrada škody, môže poškodený podať odpor; ak poškodený odpor podal, trestný rozkaz sa ruší vo výroku o náhrade škody. Samosudca odkáže uznesením poškodeného na konanie o občianskoprávných veciach (§ 314g ods. 2). Ak proti trestnému rozkazu podala oprávnená osoba v lehote odpor, trestný rozkaz sa ruší a samosudca nariadi vo veci hlavné pojednávanie. Inak sa trestný rozkaz stane právoplatným a vykonateľným (§ 314g ods. 3).

Obmedzenie práva poškodeného v trestnom konaní na verejné prerokovanie jeho veci (nároku na náhradu škody) pred súdom na hlavnom pojednávaní, kde by sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, súvisí v tomto prípade s viacerými významnými skutočnosťami, ktoré ho náležite vyvažujú. Popri záujme na čo najrýchlejšom prejednaní veci (ak je skutkový stav spoľahlivo preukázaný zadováženými dôkazmi) sú to najmä akceptácia so skráteným konaním nielen zo strany samosudcu, ale aj prokurátora a obvineného. Treba zdôrazniť, že u obvineného tu dochádza ku vzdaniu sa významného práva na riadne súdne konanie.

Naznačené obmedzenie základného práva podnecovateľa podľa článku 48 ods. 2 ústavy v priebehu trestného konania však neznamená zásah do jeho podstaty. Poškodený, ktorý je odkázaný so svojím nárokom na náhradu škody na konanie o občianskoprávných veciach, môže toto ústavné právo realizovať v konaní pred súdom podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

Pokiaľ sa teda podnecovateľ obracia na ústavný súd, namieta postup Okresného súdu v Rožňave z hľadiska nesplnenia zákonných podmienok pre vydanie trestného rozkazu a očakáva buď nápravu priamu (priznanie spôsobenej škody vo výške 2 600,- Sk), alebo nepriamu (rozhodnutie, ktoré by umožnilo znovupredjednanie jeho veci

v trestnom konaní na hlavnom pojednávaní), žiada ústavný súd o niečo, na čo tento nie je príslušný. Ústavný súd je súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa článkov 124 – 130 ústavy. Nie je v jeho právomoci posudzovať zákonnosť postupu a rozhodovania všeobecných súdov, ktoré tvoria v zmysle článku 141 ústavy samostatnú, nezávislú a nestrannú súdnu sústavu, pokiaľ to nemá priamy dopad na ústavnosť. Takisto nie je v jeho právomoci meniť a rušiť rozhodnutia všeobecných súdov, nahrádzať ich vlastnými, prípadne dávať týmto súdom záväzné pokyny. Ústavný súd nemôže ani nahrádzať ich činnosť. Nemôže sa teda ujať ochrany základného práva podnecovateľa podľa článku 48 ods. 2 ústavy, keď túto môže v súčasnosti zabezpečiť príslušný súd v konaní o občianskoprávných veciach.

Keďže sa podnecovateľ obrátil na ústavný súd s podnetom vo veci, na prerokovanie ktorej nie je tento súd príslušný, bol tento odmietnutý podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2000

Ľubomír D o b r í k
predseda senátu